

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONI

Umirov Ulug'bek Tayirbayevich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, o'qituvchi

Rahmonqulov Dostonjon Hamdamovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, talaba

Annotatsiya: *O'zbekistonning raqamli transformatsiyasi mamlakat taraqqiyoti strategiyasining muhim qismidir. So'nggi o'n yil ichida hukumat boshqaruv, davlat xizmatlari, ta'lim va iqtisodiyotni rivojlantirish uchun texnologik innovatsiyalarga katta sarmoya kiritdi. Ushbu maqolada O'zbekistonda raqamli transformatsiyaning rivojlanishi va muammolari ko'rib chiqiladi, turli sohalardagi raqamli texnologiyalarning usullari, natijalari va kelajakdagi istiqbollari tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Raqamli transformatsiya, O'zbekiston, elektron hukumat, AKT infratuzilmasi, texnologik innovatsiyalar, davlat xizmatlari, aqlli shaharlar, raqamli iqtisodiyot.*

Аннотация: *Цифровая трансформация Узбекистана является важной частью стратегии развития страны. За последнее десятилетие правительство вложило значительные средства в технологические инновации для улучшения управления, государственных услуг, образования и экономики. В данной статье рассматриваются развитие и проблемы цифровой трансформации в Узбекистане, анализируются методы, результаты и перспективы применения цифровых технологий в различных сферах.*

Ключевые слова: *Цифровая трансформация, Узбекистан, электронное правительство, ИКТ-инфраструктура, технологические инновации, государственные услуги, умные города, цифровая экономика.*

***Abstract:** Digital transformation of Uzbekistan is an important part of the country's development strategy. Over the past decade, the government has invested heavily in technological innovation to improve governance, public services, education and the economy. This article examines the development and problems of digital transformation in Uzbekistan, analyzes methods, results and future prospects of digital technologies in various fields.*

***Keywords:** Digital transformation, Uzbekistan, e-government, ICT infrastructure, technological innovations, public services, smart cities, digital economy.*

Kirish. O‘zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlari, ijtimoiy soha va davlat boshqaruvi tizimining jadal raqamli rivojlanishini ta’minlash, shu jumladan elektron davlat xizmatlarini ko‘rsatish mexanizmlarini yanada takomillashtirish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 5 oktabrdagi farmoni bilan “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi tasdiqlangan. Strategiya BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari va Elektron hukumatni rivojlantirish reytingida belgilangan ustuvor vazifalardan kelib chiqib, raqamli texnologiyalarni yanada keng joriy etish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi va unda raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni rivojlantirishning strategik maqsadlari, ustuvor yo‘nalishlari hamda o‘rta va uzoq muddatli istiqbolli vazifalari belgilangan.[1]

Asosiy qism. O'zbekiston Respublikasi o'zining milliy rivojlanish maqsadlari doirasida raqamli transformatsiyani qabul qilish bo'yicha ulkan sayohatni boshladi. Dunyo iqtisodiy o'sish va boshqaruv uchun raqamli texnologiyalarga tobora ko'proq tayanar ekan, O'zbekiston zamonaviy, shaffof va samarali jamiyat yaratish uchun AKTni joriy etishga ustuvor ahamiyat berdi. Hukumatning raqamli transformatsiya tashabbuslari elektron hukumat, raqamli xizmatlar, aqlli shaharlarni joriy etish va raqamli infratuzilmani rivojlantirishni o'z ichiga oladi. Ushbu maqolada ushbu o'zgarishlar qanday amalga oshirilayotgani, duch keladigan muammolar va kelajakda millat uchun kutilayotgan foydalar ko'rib chiqiladi.

O'zbekiston Respublikasida raqamli transformatsiya raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali iqtisodiyot va jamiyatning turli sohalarini modernizatsiya qilishga qaratilgan doimiy va ulkan jarayon bo'lib kelgan. Ushbu o'zgarish davlat xizmatlari samaradorligini oshirish, korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalaridan yaxshiroq foydalanish uchun juda muhimdir. O'zbekistonning raqamli transformatsiyasining asosiy jihatlari:

Hukumat tashabbuslari va elektron hukumatni rivojlantirish

- Elektron hukumat tizimi: O'zbekiston shaffoflikni oshirish va byurokratiyani kamaytirish bo'yicha keng qamrovli elektron hukumat tizimini ishlab chiqish ustida ish olib bormoqda. Davlat xizmatlarini soddalashtirish uchun raqamli ro'yxatdan o'tish, soliq topshirish va elektron hujjatlar kabi xizmatlar joriy etildi.

- Raqamli identifikatsiya: hukumat davlat xizmatlaridan foydalanishni osonlashtirish uchun raqamli identifikatsiya tizimlarini, shu jumladan mobil imzolarni joriy etdi.

- Davlat raqamlashtirish strategiyasi: O'zbekistonning "Digital Uzbekistan 2030" dasturi raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga ko'maklashish, davlat o'z jarayonlarini raqamli boshqarishi, korrupsiyani kamaytirish va davlat sektori samaradorligini oshirishga qaratilgan.[2]

Telekommunikatsiya va Internet infratuzilmasi

- Keng polosali ulanishni kengaytirish: ayniqsa, qishloq joylarda internetga ulanishni yaxshilash bo'yicha ishlar olib borildi. Yuqori tezlikdagi keng polosali xizmatlarning kengayishi transformatsiyaning asosiy elementidir.

- 5G va ulanish: hukumat IoT, ta'lim va sog'liqni saqlash sohasida ilg'or xizmatlarni osonlashtirishi kutilayotgan 5G tarmog'ini joylashtirish rejalarini boshladi.

Raqamli Iqtisodiyot

- FinTech va raqamli to'lovlar: O'zbekiston moliyaviy texnologiyalarni rivojlantirishga faol ko'maklashmoqda. Mobil banking, raqamli hamyonlar va

naqd pulsiz to'lov tizimlari uchun platformalar kengaymoqda va FinTech o'sishini ta'minlash uchun me'yoriy asoslar rivojlanmoqda.

- Elektron tijoratning o'sishi: hukumat, shuningdek, elektron tijoratni rivojlantirishga ko'maklashmoqda, mahalliy tadbirkorlar va korxonalariga o'z faoliyatini raqamlashtirish uchun yordam ko'rsatmoqda.[3]

Ta'lim va ko'nikmalarni rivojlantirish

- Raqamli ta'lim tashabbuslari: hukumat raqamli vositalarni ta'limga integratsiyalashda yutuqlarga erishdi. Onlayn platformalar va raqamli kontent ta'lim maqsadlarida foydalanilmoqda va raqamli savodxonlikni rivojlantirishga, shu jumladan o'qituvchilar va talabalar uchun ham e'tibor qaratilmoqda.

- IT-o'quv dasturlari: Toshkentdagi "IT-Park" kabi tashabbuslar dasturiy ta'minotni ishlab chiqish, kiberxavfsizlik va raqamli marketing kabi sohalarda ixtisoslashgan it-ta'lim markazini yaratishga qaratilgan.

Raqamli Salomatlik

- Teletibbiyot va elektron Sog'liqni saqlash yozuvlari (EHR): sog'liqni saqlashni yanada samarali ta'minlash uchun teletibbiyot va raqamli sog'liqni saqlash yozuvlarini joriy etish maqsadida sog'liqni saqlash tizimi raqamlashtirilmoqda.

- Raqamli Sog'liqni saqlash xizmatlari: mobil ilovalar va onlayn platformalar fuqarolarga tibbiy xizmatlardan, jumladan maslahatlar, retseptlar va uchrashuvlardan foydalanishda yordam beradi.

Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish

- Kiberxavfsizlik to'g'risidagi qonunlar: raqamli texnologiyalarga bo'lgan ishonch tobora ortib borar ekan, O'zbekiston kiber tahdidlardan himoya qilish uchun o'zining huquqiy va me'yoriy asoslarini takomillashtirmoqda. Ma'lumotlarni himoya qilish, raqamli xavfsizlik va onlayn maxfiylik to'g'risidagi qonunlar joriy etilmoqda.

- Jamoatchilik xabardorligi: fuqarolar o'rtasida kiberxavfsizlik va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishning ahamiyati to'g'risida xabardorlikni oshirishga harakat qilinmoqda.

Xususiy sektor va innovatsiyalar

- Startup Ecosystem: hukumat raqamli texnologiyalarda innovatsiyalar va tadbirkorlik uchun qulay muhit yaratishga qaratilgan "Startup Uzbekistan" dasturi kabi tashabbuslar orqali texnologik startaplarni qo'llab-quvvatlaydi.

- Xorijiy investitsiyalar: O'zbekiston, shuningdek, IT va raqamli sanoatni rivojlantirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilmoqda, global kompaniyalar raqamli iqtisodiyotning o'sishini qo'llab-quvvatlash uchun mamlakatda o'z vakolatxonalarini ochmoqda.

Muammolar va kelajak istiqbollari

- Raqamli bo'linish: raqamli transformatsiya davom etar ekan, shahar va qishloq joylari o'rtasidagi raqamli bo'linish kabi muammolar davom etmoqda. Raqamli xizmatlardan teng foydalanishni ta'minlash bo'yicha harakatlar davom etmoqda.

- Raqamli savodxonlik: fuqarolarning taklif etilayotgan raqamli xizmatlarni boshqarish uchun zarur raqamli savodxonlikka ega bo'lishini ta'minlash katta muammo bo'lib, aholini to'ldirish uchun ko'proq tashabbuslar zarur.

- Normativ moslashuv: raqamli iqtisodiyot rivojlanib borar ekan, me'yoriy-huquqiy baza sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va blockchain kabi yangi texnologiyalar va muammolarga moslashishi kerak. [4]

O'zbekiston davlat xizmatlarini takomillashtirish, raqamli innovatsiyalar orqali iqtisodiy o'sishni rivojlantirish va fuqarolarning hayot sifatini oshirishga qaratilgan raqamli transformatsiya safarida sezilarli yutuqlarga erishmoqda. Biroq, ko'plab mamlakatlar singari, u infratuzilma, raqamli savodxonlik va texnologiyalarga adolatli kirishni ta'minlash bilan bog'liq muammolarga duch kelmoqda. Raqamli makonda amalga oshirilayotgan o'zgarishlar katta foyda keltirishi kutilmoqda, ammo infratuzilma, siyosat va inson kapitaliga doimiy sarmoyalar O'zbekistonning raqamli transformatsiyasining uzoq muddatli muvaffaqiyati uchun juda muhimdir.

Xulosa va tavsiyalar. O'zbekistonning raqamli transformatsiyasi allaqachon sezilarli ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqardi, ammo mavjud muammolarni bartaraf etish uchun doimiy harakatlar talab etiladi. Raqamli transformatsiyaning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi:

Kengaytirilgan raqamli savodxonlik: fuqarolarni, ayniqsa qishloq joylarida, raqamli texnologiyalardan foydalanishga o'rgatish tashabbuslariga ustuvor ahamiyat berish kerak. Maktablar va universitetlar AKT va raqamli ko'nikmalar bo'yicha kurslarni taklif qilishlari kerak.

Infratuzilmani kengaytirish: internet infratuzilmasiga, ayniqsa chekka hududlarga qo'shimcha sarmoyalar raqamli bo'linishni kamaytirishga va onlayn xizmatlardan teng foydalanishni ta'minlashga yordam beradi.

Kiberxavfsizlik: siyosatni ishlab chiqish, infratuzilmani muhofaza qilish va ta'lim orqali kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish potentsial xavflarni kamaytirish uchun juda muhimdir.

Xususiy sektor hamkorligi: raqamli tashabbuslarda xususiy sektorni jalb qilishni rag'batlantirish innovatsiyalarni rivojlantirish va barqaror raqamli iqtisodiyotni yaratishi mumkin.

Xalqaro hamkorlik: O'zbekiston xalqaro tashkilotlar va hamkor davlatlar bilan hamkorlikni davom ettirib, raqamli boshqaruv va innovatsiyalar sohasida ilg'or tajribalar bilan o'rtoqlashishi kerak.

ADABIYOTLAR.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. <https://president.uz/uz/lists/view/4057>.
2. "Raqamli O'zbekiston-2030" qonunchilikda yangi/raqamli_uzbekiston. Strategiyasi. <https://www.norma.uz/uz/>
3. Gulyamov S.S., Ayupov R.H, Abdullaev O.M., Baltabaeva G.R. Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalar. – T.: TMI, "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2019.

4. Tursunov F.U. Raqamli iqtisodiyot va globallashuv: Raqamli tadbirkorlikni rivojlantirishning muhimligi. – T. Iqtisodiyotda innovatsiyalar, 6-son, 3 jild, DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9491-2020-6>.